

*Sosyal ve beşeri bilimler
alanlarında hazırlanan
yüksek lisans ve doktora
çalışmalarını
keşfe çıkıyoruz...*

2021

LİSANSÜSTÜ BULUŞMALARI

SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER

Zoom Çevrimiçi Sınıf
29 - 30 Mart 2021
9:00 - 18:00

Lisansüstü Buluşmaları 2021

Sosyal ve Beşeri Bilimler

PROGRAM

29 Mart Pazartesi 7

1. Oturum | 10:00–11:00 7

Oturum Başkanı: Zeynep Oktay Uslu 7

Ali Şîr Nevâyî'nin Türkçe Divanlarında Kozmolojik Unsurlar, Nesibe Yazgan Uslu7

Nevâyî'nin Garâ'ibü's-Sıgar Adlı Divanının İncelenmesi, Sevgi Yavuz Oduncu.....8

Klasik Türk Şiirinde Su, Gülşen Sezen9

2. Oturum | 11:15–12:35 10

Oturum Başkanı: Esra Dicle 10

Türk Roman ve Hikâyelerinde Erkeklik Kurguları (1870 – 1923), Elif Buse Ay10

Sevgi Soysal'ın Yapıtlarında Kadın Kimliğinin Kuruluşu, Elif Ergin10

İdeoloji ve Tiyatro İlişkisi: Nâzım Hikmet'in Oyunları, Osman Damla11

Harold Pinter'in Oda, Doğum Günü Partisi ve Kapıcı Oyunlarındaki Nevrotik

Karakterlerin Freudyen Açısından İncelemesi, Defne Arya Gümüşlü12

12:35 – 13:30 Öğle Arası 13

3. Oturum | 13:30–14:30 14

Oturum Başkanı: Cengiz Kırılı 14

Osmanlı Mısır'ında Bir Yerel Hazine Örneği “Keşufiyye” (1711 – 1795), Osman Onur Genç
14

*Türkiye Arkeolojisi ve Eski Çağ Tarihyazımında Toplumsal Cinsiyeti Yorumlamak: Bir
Eleştirel Söylem Çözümlemesi*, Yılmaz Yeniler15

*Rusya'da Bir Osmanlı Rum Âlimi: Eugenios Voulgaris ve Ortodoks Kilisesinde
Aydınlanma*, Eda Genç16

4. Oturum | 14:45–15:45 18

Oturum Başkanı: Olcay Akyıldız 18

Antigone'yi Tekil Bir Varlık Olarak Yeniden Düşünmek: Cemaatin Mümkünlüğü, Ezgi
Tavas18

Yoldaki Kadınlar; Gezi Anlatılarında Toplumsal Cinsiyet ve Sınırları Aşmak, Merve
Arslanalp19

Menopozun Biyopolitik İnşasının Sosyolojik Bir Analizi, Necla Güçlü19

30 Mart Salı

21

1. Oturum | 10:00–11:00

21

Oturum Başkanı: Zeynep Kadirbeyoğlu

21

Avrupa Birliği Sosyal Politikalarında İş – Aile Yaşamını Uyumlaştırma Politikaları ve Kadın Erkek Eşitliğine Dair Düzenlemeler, Begüm Çayırh Akhan21

Avrupa Birliği'nin Yenilenebilir Enerji Politikasında Güneş'in Payı: Almanya – Türkiye Karşılaştırmalı Analiz, Seyran Duman22

Sırbistan'da Etnik Milliyetçilik: Siyasi Partiler Temelinde Bir İnceleme (2007 – 2017), Hatice Deniz Hızal23

2. Oturum | 11:15–12:15

24

Oturum Başkanı: Arzu Öztürkmen

24

Gazilik: Maluliyet Sonrasında Sosyal Kimliği Yeniden İnşa Etme Süreci, Aylin Yıldırım24

Kimlik ve Performans İlişkisi: Kıbrıs'ta Halk Dansları, Melek Kaptanoğlu25

Cumhuriyet Halk Partisi Gençlik Kolları'nda Toplumsal Cinsiyet İlişkilerinin Yeniden Üretimi, Ahmet Kerem Yılmaz26

12:15–13:00 Öğle Arası 27

3. Oturum | 13:00–14:20

28

Oturum Başkanı: Taylan Acar

28

Evsizlik ve Deneyim: Almanya ve Türkiye'deki Evsizlerin Kültürel Pratikleri, Helin Hazal Çakmak28

Güvencesizliğin Uçlarında Göçmen Kadınların Bakım Emeğini Yeniden Düşünmek, Yasemin Korkmaz29

Suriyeli Sokak Çocuklarının Uyum Süreçleri ve Yaşadıkları Sorunlar: Niğde – Hatay Karşılaştırması, Yonca Yüce30

4. Oturum | 14:35–15:35

31

Oturum Başkanı: Ahmet Ersoy

31

Kapitalist Gerçekçilik Bağlamında “7/24” Zaman Tasarımı ve Zamanın Deneyimlenmesi: Modern Çağda Kaygının Üretimi ve Uyku Bozukluğu, Merve Gizem Uğur31

Datça'daki Yaşam Biçimi Göçmenleri, Cemre Zekiroğlu32

21. Yüzyılda İnsan Haklarına Yeni Bir Tehdit: Yeni Dünyanın Teknolojik Silahları, Alara Doğankaya.....	32
--	----

5. Oturum | 16:10–17:10 34

Oturum Başkanı: Halim Kara	34
----------------------------	----

Osmanlı İmparatorluğu'nda Bir Kültür Politikası Olarak Tercüme Faaliyetleri, Nursena Soylu.....	34
---	----

Fesli Maymunlar: Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Evrim Edebiyatı ve Edebiyatın Evrimi (1894 – 1934), Zeynep Nur Şimşek	35
---	----

Kültür Endüstrisi ve Edebiyat Dergiciliği: Muhafazakârılığın Temel İlkeleri Bağlamında Sabitfikir (2011 – 2019), Betül Bayraktar	36
--	----

29 Mart Pazartesi

1. Oturum | 10:00–11:00

Oturum Başkanı: Zeynep Oktay Uslu

Ali Şîr Nevâyî'nin Türkçe Divanlarında Kozmolojik Unsurlar, Nesibe Yazgan Uslu

İstanbul Üniversitesi, Doktora

Klasik Türk edebiyatı ve kültürünü daha iyi anlamak için farklı bilim dalları hakkında bilgi sahibi olmamız önemlidir. Disiplinler arası bilgiler tarihsel metinleri anlamamızı ve yorumlamamızı kolaylaştırmaktadır. Ali Şîr Nevâyî'nin yaşadığı dönemde gökyüzü ile ilgili bilgi birikimi ileri bir seviyede idi. Bu bilgi birikiminin, yaşadığı devrin önemli bir entelektüeli olan Nevâyî'nin şiirlerine yansımamış olması düşünülemez. Bu düşünceden hareketle çalışmalarına devam ettiğim "Ali Şîr Nevâyî'nin Türkçe Divanlarında Kozmolojik Unsurlar" başlıklı doktora tezimde; kozmolojik unsurların Ali Şîr Nevâyî'nin Türkçe divanlarında nasıl ve ne şekilde kullanıldığı tespit edilmeye çalışılacaktır. Böylece hem şairin şiirleri daha iyi anlaşılacak hem de 15. yüzyıldaki gökyüzü bilgisi hakkında değerlendirmelerde bulunulacaktır. Tez konusunu oluşturan "kozmozolojik unsurlar" kavramı ele alınırken, klasik Türk edebiyatı alanında bu tarz çalışmaların öncüsü ve temel kaynaklarından biri kabul edilen Prof. Dr. Sabahat Deniz'in "16. Yüzyıl Bazı Dîvân Şâirlerinin Türkçe Dîvânlarında Kozmik Unsurlar" başlıklı doktora tezindeki tasnif örnek alınmış ve araştırma bu örnekten hareketle yürütülmüştür.

Günlük hayattaki en basit olayın bile evrenin sırlarıyla ilişkilendirildiği düşünüldüğünde, geçmişten günümüze; sözlü kültürden yazılı kültüre dek kainatın oluşumu ve insanın evrendeki durumu ile ilgili ortaya atılan teorilerin, inançların, inanış ve mitlerin sebebi daha iyi anlaşılacaktır. Her toplum kendi mitolojisini ve inanç sistemini yaratırken evren kavramını merkeze almış ve evrenle ilgili sorulara kendince cevaplar aramıştır.

15. yüzyıl Çağatay edebiyatının en önemli şahsiyeti olan Ali Şîr Nevâyî, hem İslam ve İran kültürleriyle beslenen hem de eski Türk inanç sistemine bağlı kalan kozmosla ilgili

görüşlerini "Leylâ ile Mecnûn", "Seb'a-i Seyyâre" ve "Sedd-i İskenderî" mesnevilerinin giriş kısmında sunmuştur. Bu eserlerdeki belirgin kozmik unsurlar Nevâyî'nin Türkçe divanlarında da görülmekte ve tespit edilen kozmik unsurlar, Nevâyî'nin poetik ve dilsel başarısını göstermekte, tarih ve kültür çalışmalarına kaynaklık etmekte ve klasik Türk şiirinin zengin semantik ve estetik dokusunun daha iyi anlaşılabilmesine katkı sunmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Alî Şîr Nevâyî, Çağatayca, kozmoloji, kozmik unsurlar, Çağatay edebiyatı.

Nevâyî'nin Garâ'ibü's-Sıgar Adlı Divanının İncelenmesi, Sevgi Yavuz Oduncu

İstanbul Üniversitesi, Doktora

Alî Şîr Nevâyî Türk edebiyatının olduğu kadar bütün dünya edebiyatının da büyük şairlerinden birisidir. Devlet adamlığı yanında hayatı boyunca kaleme aldığı otuz civarında eseri ile günümüze kadar sesini ulaştırabilmiştir. Her biri yazıldığı alanda kıymetli olan eserlerinin çeşitli yönleriyle incelenmesi ilim alemi açısından mühim kazançlar sağlamaktadır.

Bu tezde onun yirmi yaşına kadar olan şiirlerinin yer aldığı *Garâ'ibü's-Sıgar* adlı divanı “Nazım Bilgisi”, “Belâgat - Üslûp ve Dil Özellikleri” ve Muhtevâ ve açısından incelenecektir. Yapılacak çalışma, eser hakkındaki tüm çalışmaları bir ileri seviyeye taşıyarak şairin şiirlerinin daha iyi anlaşılmasını sağlayacaktır. Ayrıca eserin son bölümünde ileride ayrı bir çalışma konusu olarak ele alınacak olmakla birlikte Çağatay Türkçesi alanında dil-içi çeviri yapmak isteyen araştırmacılara yol göstermesi amacıyla ilk 100 gazelin dil-içi çevirisi eklenecektir.

Varsayımlar: Çalışmada şairin sanat yönüne odaklanılır. Bir bütün olarak ele alınan şiir, divanda geçen bütün şiirlerle eşleştirilebilir. Bu eşleştirme yapılırken beyit, mısra ve son olarak kelime düzeyine kadar indirgenir. Kelimeler arasındaki eş seslilik, eş anlamlılık kullanımlarına bakılır. Şairin yoğunlaştığı kelimeler ve kelimenin çok anlamlılığının ne ölçüde kullanıldığı ortaya çıkartılır. Bir eser şairin sözvarlığı çerçevesinde detaylı incelendiğinde şairin üslubu, dönemine ait çıkarımlarda, dili kullanışı, orijinal hayalleri, gündelik hayata dair müşahedeleri hakkında fikir sahibi olunur. Daha geniş perspektiften

bakılabilirse Doğu Türkçesi şairleri arasındaki sözcük alışverişi, kendinden sonraki şairlere kazandırdığı yeni anlamlar, kendinden önceki şairlerle karşılaştırılarak ilk defa kullandığı kelimeler ortaya çıkartılabilir.

Anahtar Sözcükler: Alî Şîr Nevâyî, Çağatay, Divani.

Klasik Türk Şiirinde Su, Gülşen Sezen

İstanbul Üniversitesi, Doktora

Su, yaşamın özüdür. Bu tezde amaç yaşam kaynağı suyun klasik Türk şiirinde nasıl ve ne yönde ele alındığını ortaya çıkarmaktır. Söz konusu amaç dahilinde *Kutadgu Bilig*'den (11. yüzyıl) başlanarak Fuzûlî'nin *Türkçe Dîvân*'ına (16. yüzyılın ilk yarısı) kadar on dört eser (*Risaletü'n-nushiyye*, Nesîmî'nin *Türkçe Dîvânı*, *Mantıku't-tayr*, *Süheyl ü Nevbahâr*, *İskendernâme*, *Kıssa-i Yûsuf*, *Ahmed-i Dâî Dîvânı*, *Cemşid ü Hurşid*, *Ahmed Paşa Dîvânı*, *Avnî Dîvânı*, *Vesîletü'n-necât*, *Hevesnâme*) tarama yöntemiyle incelenmiştir. Tespit edilen suyla ilgili kavramlar yorumlanarak yakınlıklarına göre gruplandırılmış, suyun anlam çerçevesi bütün yönleriyle gösterilmek istenmiştir.

Üç bölümden oluşan çalışmanın ilk bölümünde medeniyet ve kültür bağlamında su konusuna değinilmiş, ikinci bölümde suyun dinlerdeki yerine dair bilgi verilmiş ve su temelli inanışlar ile uygulamalar ele alınmış, üçüncü ve son bölümde de su ile ilgili şiirler yorumlanarak suyun klasik Türk şiirindeki önemi ortaya koyulmaya çalışılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Su, klasik Türk şiiri, şiir, kültür, Türk kültürü.

2. Oturum | 11:15–12:35

Oturum Başkanı: Esra Dicle

Türk Roman ve Hikâyelerinde Erkeklik Kurguları (1870 – 1923), Elif Buse Ay

Marmara Üniversitesi, Yüksek Lisans

Osmanlı'da 1923'e kadar erkek söylemlerinin nasıl inşa edildiği, süreç içerisinde nasıl dönüştürüldüğü ve yeni dinamiklere göre revize edildiği ortaya koyulmuştur.

Bu amaçla tezin ilk bölümünde toplumsal cinsiyet ve erkeklik konularına yoğunlaşarak, Tanzimat öncesi gelenekteki metinlerin erkeklik kurgularından bahsedilmiştir. İkinci bölümde ise 19. yüzyıl ve 20. yüzyıl başı Türk roman ve hikâyelerinden dönemin değişen toplumsal dinamiklerini ve olgularını yansıtan eserler seçilmiş, bu eserlerdeki erkekliği kuran çeşitli unsurlar belirlenmiştir. Aşk, arzu, cinsellik, güç, şiddet, rekabet, cinsiyetin kabul biçimleri, aile olma, babalık, kocalık, askerlik, beden inşası vb. unsurlar üzerinden romanların erkek karakterleri incelenip dönüşen, farklılaşan ya da benzeşen erkeklik kurguları ortaya konmuştur. Osmanlı-Türk modernliğinin getirileri ile inşa edilen "Türk Erkeği".

Anahtar Sözcükler: Erkeklik Kurguları, Erkek-lik, Toplumsal Cinsiyet.

Sevgi Soysal'ın Yapıtlarında Kadın Kimliğinin Kuruluşu, Elif Ergin

Dokuz Eylül Üniversitesi, Yüksek Lisans

Bu tez çalışması, Sevgi Soysal'ın eserlerindeki kadın karakterlerin kimliğine ve kimliklenme sürecine odaklanmaktadır. Sevgi Soysal'ın eserleri; kadınlık, erkeklik, bireyleri kuşatan iktidar mekanizmaları, 12 Mart döneminde toplumun ve bürokrasinin durumu, burjuva algısı, işçi sınıfı, dönemin Ankara'sında kent yaşamı, modern Türkiye'deki kapitalizm,

sosyalizm ve Kemalizm gibi pek çok konuyu içinde barındırır. Soysal, bunun yanı sıra gözlem gücüyle gündelik olanda sıra dışı olanı görmeyi başaran, karakterlerini ince bir ustalıkla iç dünyalarına girerek çizen, onların başarıları kadar hatalarını, çıkmazlarını, çelişkilerini ve başarısızlıklarını da kaleme alan bir yazardır. Tüm bunlarla birlikte Sevgi Soysal'ın yazınına genel olarak bakıldığında, onun eserlerini bir arada tutan temel unsurun kadın konusu olduğu görülür. Soysal, yazın hayatı boyunca kadın karakterleri eserlerinin odağına koymuş ve çeşitli kadınlık hallerini kaleme almayı sürdürmüştür. Eserlerini yazarken, içinde bulunulan toplumsal yapıyı göz ardı etmeyen Soysal, kadın karakterlerini de bu bağlamda kurgulamasıyla dikkat çeker. Çalışmada, Sevgi Soysal'ın eserlerinde anlatılan toplumun ataerkil yapıda olduğu ve kurgulanan kadın karakterlerin kimliklenme sürecini etkilediği saptanmıştır. Bu doğrultuda *Tutkulu Perçem*, *Tante Rosa*, *Yürümek*, *Yenişehir'de Bir Öğle Vakti* ve *Şafak* eserlerindeki kadın karakterlerin kimliği, disiplinlerarası yöntemle feminist teori ve toplumsal cinsiyet çalışmaları ışığında tartışmaya açılmıştır. Metinlerde, kadın karakterlerin kimliğini etkilediği tespit edilen birtakım ortak süreçler vardır. Bunlar; kadınların özne olarak var olmasını engelleyen yapılar olarak ataerkil norm ve dayatmalarla karşılaşma süreci, bu normatif yapıyı sorgulayarak düzene aykırı davranışlar sergileme süreci ve metindeki değişim-oluşum izleklerini ortaya çıkaran sürekli ve yeniden kimliklenme süreçleridir. Böylece Sevgi Soysal'ın yazını, geniş bir perspektiften bakılarak bir bütün olarak değerlendirilmiştir. Tez, Soysal'ın ilk öykülerinden tamamlanmış son romanına kadar tüm eserlerinde bu süreçlerin ortak olduğunu savunmakta ve "bireysellikten toplumsallığa" olarak ikiye ayrılan Sevgi Soysal yazını, kadın kimliği temelinde birleştirmeyi amaçlamaktadır. Son olarak, modern bir yöntem olan disiplinlerarası bakış açısıyla yapılan bu çalışmanın, Sevgi Soysal'ın metinlerini yeni bağlamlara taşımada ufuk açıcı olması umulmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Sevgi Soysal, Kadın, Kimlik, Toplumsal Cinsiyet, Feminizm.

İdeoloji ve Tiyatro İlişkisi: Nâzım Hikmet'in Oyunları, Osman Damla

İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi, Yüksek Lisans

Bu çalışmada, Nâzım Hikmet'in oyunlarının genelde ideoloji ve özelde Sosyalizm ile ilişkisi incelenmektedir. Tez, konusu itibarıyla Nâzım Hikmet'in tiyatro oyunlarına disiplinlerarası

bir yaklaşım gerektirmektedir. Türkiye'nin siyasi tarihi, sanat eserinin ideolojik yapısı, Rus avangardlığı, politik tiyatro, fütürist sanat bakışı gibi olgular edebiyat eleştirisi merkezde tutularak bir inceleme yapılmaktadır. Burada birkaç soru ile karşılaşmaktadır. Yazarın metniyle kurduğu ilişkide hangi kültürel ve politik kodları neden tercih ettiği ve bu tercihin bir propaganda mı yoksa ideolojik söylemi aşabilen bir metin mi olduğu gibi sorular farklı bakış açılarıyla serimlenmeye çalışılmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Siyasi Tarih, İdeoloji, Sosyalizm, Politik Tiyatro, Nâzım Hikmet, Fütürizm, Rus Avangardlığı.

Harold Pinter'in Oda, Doğum Günü Partisi ve Kapıcı Oyunlarındaki Nevrotik Karakterlerin Freudyen Açidan İncelemesi, Defne Arya Gümüşlü

Hacettepe Üniversitesi, Yüksek Lisans

Britanyalı oyun yazarı Harold Pinter (1930-2008), II. Dünya Savaşı sonrası dönemin etkilerini yansıttığı erken dönem oyunlarında travma ve yaşanan güçlüklerin bireyler üzerindeki etkilerini karakterleri aracılığıyla irdelemektedir. Bu sebeple, yazarın oyunlarındaki karakterler nevrotik bozukluk başta olmak üzere psikolojik problemlerle baş ederler. Özellikle, Pinter'ın erken dönem oyunları arasında yer alan *Oda* (1957), *Doğum Günü Partisi* (1957) ve *Kapıcı* (1960) adlı eserlerinde karakterlerin psikolojik sorunları ön plana çıkmıştır. Bu tez çalışmasında, karakterlerin içinde bulunduğu psikolojiyi tam olarak kavrayabilmek için Sigmund Freud'un nevroz üzerine görüşlerinden faydalanılacaktır. Freud'un konuyla ilgili teorilerinden yola çıkıldığında, toplum baskısı gibi dış etmenlerin yol açtığı travmatik nedenlerden dolayı söz konusu oyunlardaki karakterlerin histeri, anksiyete, depresyon, süregelen kaygı hali ve paranoyadan muzdarip olduğu görülmektedir. Bununla birlikte, dış etmenlerin yanı sıra, nevrotik rahatsızlıklarda bastırılmış bilinç altı ve dürtülerin de etkisi vardır. Bu durumların sonucu olarak, bu oyunlardaki karakterler psikolojik sorunlar yaşar ve bu sorunların sonucu olarak uyku ve görme problemleri gibi birtakım psikosomatik belirtiler gösterirler. Böylelikle, çevreleriyle uyum içerisinde olamazlar, toplumdan soyutlanırlar ya da agresif tutumlar sergilerler. Dolayısıyla, bu tez çalışması, Pinter'ın *Oda*, *Doğum Günü Partisi* ve *Kapıcı* isimli erken dönem oyunlarındaki

karakterleri yaşadıkları nevroitik rahatsızlıklar çerçevesinde Freudyen psikanalitik teori ışığında incelemeyi amaçlamaktadır.

Anahtar Sözcükler: Harold Pinter, Oda, Doğum Günü Partisi, Kapıcı, Sigmund Freud, Nevroz, Bilinç Altı.

12:35 – 13:30 Öğle Arası

3. Oturum | 13:30–14:30

Oturum Başkanı: Cengiz Kırılı

Osmanlı Mısır'ında Bir Yerel Hazine Örneği “Keşufiyye” (1711 – 1795), Osman Onur Genç

Hacettepe Üniversitesi, Yüksek Lisans

Bu tez XVIII. yüzyıl Mısır'ının mali vaziyetini icmal defterleri, mukataa defterleri, hattı hümayunlar ve dönemin Mısır kroniklerini kullanarak İrsaliye hazinesi bağlamında Keşufiyye vergisi örneğinden hareketle anlatmayı amaçlamaktadır. Çalışma boyunca Mısır'da sosyo-ekonomik gücü tekrar ele geçiren Memluk Beyleri ile Devlet-i Aliyye ilişkilerine değinilecektir. Bunun yanı sıra Osmanlı Devleti'nin Mısır'da kurduğu mali modelin XVIII. yüzyılın ikinci yarısıyla birlikte çökmeye başlaması ile Memluk ümerasının iktidarı ele geçirmesi arasında organik bir bağ mevcut mudur? Mısır valisinin merkezi hükümete gönderdiği yıllık irsaliye hazinesi içerisinde yer alan Keşufiyye vergisi miktarında yaşanan düşüş Devlet-i Aliyye'nin Mısır algısını nasıl etkilemiştir? Erkan-ı Kahire olarak adlandırdığımız eyaletin yönetimindeki etkin unsurların Mısır maliyesine katkısı nedir? Bu soruların cevapları mezkur yüzyılda Devlet-i Aliyye'nin Mısır algısının yeniden ortaya koyulmasını zorunlu kılmaktadır. Mısır'da kaşif olarak görevlendirilen Memluk kökenli eyalet yöneticilerinin Devlet-i Aliyye'ye bağlılıkları fellah adı verilen köylülerden topladıkları Keşufiyye vergisi miktarı üzerinden ölçülmektedir. Toplanan vergi miktarındaki süreklilik Mısır valisi nezdinde kaşiflerin merkezi hükümet ile yapmış oldukları gayriresmi akdin bir göstergesi olarak karşımıza çıkmaktadır. Buna rağmen eyaletteki vergiler sürekli artmakla birlikte merkezi hükümete gönderilen irsaliye hazinesi miktarında yüzyılın ilk yarısında istikrar hakimken yüzyılın ikinci yarısıyla birlikte irsaliye hazindeki vergi miktarı düşmüştür. Masraflarda düzenli bir artış yaşanırken mevcut mukataalar memlûk zümreleri arasında paylaştırılmıştır. Bu düşüş merkezi hükümetin Mısır'ın idaresi hakkındaki algısında değışiklik yapmasını zaruri kılmıştır. Devlet-i Aliyye'nin Mısır'daki yönetim anlayışını yeniden organize edebilmek için Memluk hanelerinin askeri, mali ve idari vesayetini ortadan kaldırması gerekmektedir. Fakat Bulutkapan Ali Bey'in isyanı (1768-1773) ve yüzyılın sonundaki Fransızların Mısır'ı işgali

(1799-1801) merkezi hükümetin böyle bir girişimde bulunmasını engellemiştir. Memluklerin Mısır siyasetinden azade edilmesi ancak Mehmed Ali Paşa'nın mutlak iktidarı zamanında 1811 yılında meydana gelmiştir.

Anahtar Sözcükler: Mısır, vergi, memluk, kaşif, karye, keşufiyye.

Türkiye Arkeolojisi ve Eski Çağ Tarihyazımında Toplumsal Cinsiyeti Yorumlamak: Bir Eleştirel Söylem Çözümlemesi, Yılmaz Yeniler

Boğaziçi Üniversitesi, Yüksek Lisans

Arkeoloji, her bilim dalı gibi kendi mevcudiyetini belli bir dille oluşturur ve iletişimini dille gerçekleştirir. Yalnızca akademinin sınırları içerisinde faaliyet göstermeyen arkeolojinin ürettiği söylemler, pek çok ideoloji iskeletine eklenilebilmiştir. Örneğin; arkeoloji Türkiye'de de olduğu gibi ulusal söylemleri maddi kanıtlarla destekleyebilir. Geçmişteki toplumsal cinsiyetler/cinselliklerle ilgili akademik yayınlara bakıldığında da arkeolojinin, bugünün cinsiyetlerine ve cinselliklerine dair toplumsal bir bellek oluşmasına katkı sağladığı görülebilir.

Devam eden bu yüksek lisans tez araştırmasında, Türkiye arkeolojisinde toplumsal cinsiyet tartışmalarının tarihi ve güncel durumu ele alınmaktadır. Dilbilimsel yaklaşımlardan yararlanan bu tez, Türkiye arkeolojisi ve antik tarihyazımında toplumsal cinsiyetlere dair ne tür söylemlerin üretildiğini sorgulamaktadır. Başlığında “kadın,” “erkek,” “cinsiyet,” “aile,” “cinsellik” şeklinde anahtar kelimelerden birini içeren 50 adet akademik metnin analiz edildiği tezde, eleştirel söylem çözümlemesine başvurularak belli söylemsel örüntülerin listelenmesi ve bunların tarihsel bir bağlama yerleştirilerek değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Analiz kapsamında, şimdilik, Türkiye arkeolojisi ve antik tarihyazımında toplumsal cinsiyet kavramının sadece “kadın” a karşılık geldiği gözlemlenmiş, ayrıca bu konudaki yayınların uluslararası tartışmalardan çok kısıtlı girdiler ile hazırlandıkları anlaşılmıştır. Toplumsal cinsiyetleri yorumlayan yazarların akademik kimliklerini ve politik duruşlarını çoğunlukla yazı dillerine yansıtımları da önemli bir olgudur.

1930-2020 yılları arasındaki Türkçe yayınlardan seçilen 50 örneklemin devam eden analizi sonucunda, “erkekliğin” geçmişteki konumunu norm olarak kabul eden bir anlayışın

Türkiye arkeolojisinde yerini sağlamlaştırdığı fark edilmiştir. Prehistorik dönemler için romantik bir anaerkil toplum yapısı ve bunun Anadolu'ya bir şekilde bağlanması, sonradan ortaya çıktığı savunulan ataerkil yapının durumuna göre Mezopotamya gibi başka kültür bölgeleriyle karşılaştırıldığında Anadolu'nun "cinsiyet eşitliği" yönünden daha iyi olduğunun belirtilmesi, kadınların hak ve özgürlüklerinin heteronormatif bir aile idealinden değerlendirilmesi, bu ideale uymayanların ötekileştirilmesi dikkat çeken söylemsel örüntülerden bazılarıdır.

Anahtar Sözcükler: Arkeoloji, tarihyazımı, toplumsal cinsiyet, eleştirel söylem çözümlemesi, yorum.

Rusya'da Bir Osmanlı Rum Âlimi: Eugenios Voulgaris ve Ortodoks Kilisesinde Aydınlanma, Eda Genç

TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi, Yüksek Lisans

Tezde, Venedik idaresindeki Korfu Adası'nda doğup uzunca bir süre Osmanlı idaresinde yaşadktan sonra 1771-1806 yılları arasında Rusya'da ikamet edip burada ölen ve Ortodoks Kilisesi içerisindeki Aydınlanma hareketinde önemli bir isim olan Eugenios Voulgaris ele alınacaktır. II. Katerina döneminde Aydınlanma düşüncesinin toplumsal, siyasi ve kültürel etkisi göz önünde bulundurularak Aydınlanma düşüncesi çerçevesinde uzun süre Osmanlı topraklarında faaliyet gösteren Voulgaris'in Rusya'daki entelektüel ve siyasi çevrelerle ilişkisi analiz edilecektir. Ayrıca Voulgaris, bu dönemde Rusya'da etkin bir rol oynayıp Rusya tebaasından olmayan ve içlerinden bazılarının Osmanlı tebaası ile temaslarının olduğu bilinen diğer grupların da Rusya'da var olma ve fikirlerini yayma çabaları ile birlikte bilgi sirkülasyonundaki rolleri kapsamında incelenecek ve özellikle kendisinin Başpiskoposu olduğu Herson ve Slavyansk bölgesinin de dahil olduğu Rusya'nın güney kesimindeki iskan politikaları ve insan hareketliliğın toplumsal, kültürel, ekonomik ve siyasi boyutları üzerinde durulacaktır. Buna ek olarak bazı çalışmalarda Balkan Ortodokslarının Rusya ile ilişkileri incelenirse de bu grubun, adeta bütün Ortodoksların aynı olduğu kabul edilerek, sadece Ortodoks unsurlar olarak değerlendirildiği, Osmanlı ile olan bağlantılarına değinilmediği görülmektedir. Bu tezde ise Avrupa ve Rusya arasındaki etkileşim göz ardı edilmeksizin Eugenios Voulgaris özelinde Rusya'daki Balkan Ortodokslarının çok kimlikli yapıları bağlantılı tarih anlayışı ile analiz edilecektir. Böylece,

Rus Aydınlanmasına daha kapsamlı bir şekilde yaklaşılarak Osmanlı ve Rus düşünce dünyalarında Aydınlanmanın bağlantılı seyri incelenecektir Çalışma, 18. yüzyılın ikinci yarısında Rus Aydınlanmasına etki eden çeşitli unsurların, özellikle Voulgaris aracılığıyla Balkan Ortodokslarının, sahip oldukları kimlikler ile ilişkilerini, iki ya da daha fazla dünya ile devam eden bağlarını ve bu grupların çok yönlü etkileşim ağlarını ortaya koymayı amaçlamaktadır. Dahası, bu dönemde gerçekleşen Osmanlı-Rus savaşları nedeniyle çalışmalarda yer alan birbirine düşman ve etkileşime kapalı iki ayrı dünya tasvirinin ötesine geçilerek Osmanlı-Rus ilişkilerine Eugenios Voulgaris örneği ile devlet dışındaki öznelerin rolleri üzerinden bağlantılı alanların varlığı vurgulanarak farklı bir bakış açısı sunarak literatüre katkı sağlaması beklenmektedir.

Anahtar Sözcükler: Aydınlanma, Etkileşim, Balkan Ortodoksları, Rusya.

4. Oturum | 14:45–15:45

Oturum Başkanı: Olcay Akyıldız

Antigone'yi Tekil Bir Varlık Olarak Yeniden Düşünmek: Cemaatin Mümkünlüğü, Ezgi Tavas

İstanbul Bilgi Üniversitesi, Yüksek Lisans

Bu tezin çıkış noktası politik felsefenin temel sorularından biri olan "Nasıl bir arada olunur?" sorusudur. Ortak kimlikler, değerler ya da normların üzerine kurulmayan bir "birlikteliğin" mümkünlüğü Jean-Luc Nancy, Giorgio Agamben ve Judith Butler'ın okumaları aracılığıyla tartışılacaktır.

Bu tez, Sophocles'in *Antigone*'sinin eleştirel okuması ile birlikte tekilliklerin "ortaklıkta var olduğu" cemaati, yeniden düşünmeyi amaçlıyor. Bu bağlamda, Antigone'nin eylemleri ve deneyimlerini yorumlayarak hiçbir aidiyet ile koşullandırılmayan cemaatin nasıl teoriden pratiğe dönüştüğünü göstereceğim.

Birinci bölümde, tekilliklerin bir arada var olduğu cemaat ve Antigone'nin kardeşinin ölümü ile bu cemaatte kendini bulması; ikinci bölümde, ona atfedilen kimliklerinden sıyrılarak tekilleşmesi; son olarak ise, Antigone'nin egemen tarafından ölüm ve hayat arasındaki eşikte "çıplak yaşama" indirgenmesi ama aynı zamanda bu eşikte bize tüm canlılara ait olan ölümlü / sonlu ve yaralanabilir olma ortaklıklarımızı gösteren bir etik ve birliktelik sunmasını inceleyeceğim.

Anahtar Sözcükler: Cemaat/Ortaklık, Antigone, Tekillik, Ölüm, Aşk, Etik.

Yoldaki Kadınlar; Gezi Anlatılarında Toplumsal Cinsiyet ve Sınırları Aşmak, Merve Arslanalp

İstanbul Üniversitesi, Yüksek Lisans

Yoldaki Kadınlar tez çalışması gezgin kadınların seyahate çıkma sebepleri, yaptıkları yolculukların onlarda nasıl bir etki yarattığı, seyahatlerden ne gibi bir beklentileri olduğu ve bu yolculuk deneyimiyle aradıklarını bulup bulmadıkları araştırılmıştır. Üç bölümden oluşan çalışmada ilk bölümde seyahatin tarihçesi, anlamlandırılma süreci, cinsiyetli bir doğası olup olmadığı tartışılmıştır. İkinci bölüm Tarihsel çerçevede seyahat etmiş kadınların izi sürülmüştür. Son ve ana bölüm olarak oluşturulan bölümde ise günümüzde kadınların seyahat etme nedenleri, seyahate yükledikleri anlamlar, Yolculuklarından bekledikleri ile karşılaştıkları gerçeklik arasındaki benzerlik ve farklılıklar araştırılmıştır. Literatür taraması ve derinlemesine görüşme metodolojisiyle oluşturduğum çalışmamda seyahatin cinsiyetli bir doğasının olup olmadığını, seyahat etmenin kadınlar için bir direniş pratiği olarak okunup okunamayacağını çeşitli kavramlarla tartışmaya açarken Doğanın, doğaya ulaşmanın da ayrıcalıklı bir kesimin ulaşabildiği bir metaya dönüşebildiğine dair bir ufak varsayımda bulundum.

Anahtar Sözcükler: Oryantalizm, bireyselleşme, feminizm, seyahat, küreselleşme, kamusal alan/ özel alan, modernite, özgürlük, teknoloji, turizm, yol anlatıları, flanöz/flanörlük, gezgin kadınlar, yürüme.

Menopozun Biyopolitik İnşasının Sosyolojik Bir Analizi, Necla Güçlü

Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Yüksek Lisans

Tıp ve toplum arasındaki ilişkiler sosyolojinin klasik düşünürleri olan Talcott Parsons'ın hasta rolü çalışmaları ile önem kazanır. Parsons'a göre hastalık toplumsal bir sapmadır çünkü bireyler hastalandıklarında toplumsal rollerini yerine getiremez ve toplumsal düzene karşı bir tehdit oluştururlar. Ancak, hasta rolü suç gibi bir sapkınlık değildir. Aksine, hastalık toplum gözünde göreceli olarak meşrudur çünkü hasta kişi başkalarının bakımına muhtaç ve tıbbi yardıma gerek duyan kişilerdir. Böylelikle, doktorlar hasta kişileri tedavi ederek onları topluma geri kazandırma işlevi görürler.

1970'lerde başlayan tıbbileştirme kavramı ile daha önce hastalık olarak tanımlanmayan ve günlük yaşamın bir parçası olan durumların tıbbın kontrolü altına girdiği gözlemlenmiştir. Örneğin, doğum, adet döngüsü, menopoz, obezite ya da alkol bağımlılığı tıbbileştirilerek birer hastalık olarak tanımlanmışlardır. Bu bağlamda, tıbbın günlük hayat üzerindeki kontrolü sosyal bilimciler tarafından sorgulanmaya başlamıştır. Özellikle, kadın bedeninin ergenlik, menstrüasyon döngüsü, hamilelik, doğum ve menopoz gibi neredeyse yaşam evrelerinin tamamı tıbbi otorite tarafından bir hastalık ya da anormalite olarak belirlenmiştir. Feminist hareketin de ivmelenmesi ile kadın bedeninin hastalıklı olarak görünmesi ve tıbbileştirilmesi sorunsallaştırılmıştır.

Bu çalışma özelinde, Türkiye'de çok az çalışılmış olan tıbbileştirme ve menopoz ilişkisi değerlendirilecektir. Çalışmanın amacı menopozu sadece tıbbi bir tanıma sığdırmak yerine orta yaşlı kadınların kendi deneyimlerine odaklanarak menopozun kültürel boyutlarını beden, sağlık, yaşlılık ve toplumsal cinsiyet kavramları çerçevesinde ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır.

Kadınların yaşamlarında menopoz bir dönüm noktası olarak ele alınarak kadınların beden, sağlık, cinsellik ve doğurganlığın sona ermesi gibi kamusal alanda görünürlüğü az olan ya da tabulaştırılmış ve özel alana sıkıştırılmış kavramları görünür hale getirilmesi amaçlanmaktadır. Diğer önemli bir nokta ise, menopoz deneyimleri çerçevesinde yaş ile gelen ön yargılar, ayrımcı tutum ve davranışlar da sorgulanacaktır.

Metodolojik olarak ise nitel araştırma yöntemi kullanılırken pandemi nedeniyle alternatif yollara başvurulmuştur. Görüşmecilere video konferans yolu ile ulaşılarak yarı yapılandırılmış derinlemesine mülakat tekniği kullanılarak görüşmeler yapılmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Menopoz, tıbbileştirme, toplumsal cinsiyet, yaşlılık, beden.

30 Mart Salı

1. Oturum | 10:00–11:00

Oturum Başkanı: Zeynep Kadirbeyoğlu

Avrupa Birliği Sosyal Politikalarında İş – Aile Yaşamını Uyumlaştırma Politikaları ve Kadın Erkek Eşitliğine Dair Düzenlemeler, Begüm Çayırılı Akhan

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Yüksek Lisans

Değişen sosyal, kültürel ve ekonomik yapı içerisinde kadınların erkeklerle birlikte istihdamda yer almaya başlamasıyla, kadınların ve erkeklerin toplumsal cinsiyete dayalı rol ve beklentileri iş ve aile yaşamı arasında gerilime neden olmaktadır. İş ve aile yaşamını uyumlaştırma politikaları bir sosyal politika alanı olarak karşımıza çıkmakta, refah devleti modellerine ve dolayısıyla içinde bulunulan refah devleti modeline göre ilgili politikaların algılanış biçimi, hayata geçirme yöntemine göre değişiklik göstermektedir. İş ve aile yaşamının uyumlaştırılması kavramı Avrupa Birliği belgelerinde uzun zamandır yer almakta ancak bu kavram Avrupa Birliği sosyal politikalarında Roma Antlaşması'ndan bu yana istihdam başlığı altında ele alınmaktadır. İş ve aile yaşamının uyumlaştırılmasına yönelik politikalarla kamusal ve özel alan sorumluluklarının kadınların omuzlarındaki tek taraflı yükü hafifletip, kadın erkek eşitliğinin sağlanmasına yönelik politikalarla bakım hizmetleri, nakit transferi, esnek çalışma ve izin düzenlemelerinin ortaya koyulması hedeflenmiş görünmektedir. Avrupa Birliği bu çerçevede ilgili sosyal politikaların hayata geçirilmesi noktasında, bir takım alt sınırlar belirleyerek ilgili düzenlemeleri ülkelerin inisiyatifine bırakmaktadır. Kadınların zaman kullanımı, kayıtlı istihdam oranları, doğum sonrası istihdamdan ayrılma durumları, cinsiyete dayalı iş bölümü ve ev içi karşılıksız emek sarfiyatları göz önüne alındığında, bir insan hakkı olarak toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlamaya yönelik engellerin varlığından söz edilebilir. Bu engellerin ortadan kaldırılması adına yasa yapıcı kurum ve kuruluşların, ilgili politikaların ve yasal mevzuatın işleyişinin sağladığı imkânlar dâhilinde cinsiyet eşitliğinin ne denli güvence altına alındığı ve cinsiyet eşitliğini ana akımlaştırma stratejisinin mevcut politikalara ne

denli uygulandığı, cinsiyet eşitliğine ne kadar fayda sağladığı bu çalışmanın temel sorunsallarını oluşturmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Toplumsal Cinsiyet, Toplumsal Cinsiyet Eşitliği, Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Ana Akımlaştırılması, Avrupa Birliği, Sosyal Politika, İş ve Aile Yaşamı Dengesi, Kadın, Erkek, Kadın Hakları.

Avrupa Birliği'nin Yenilenebilir Enerji Politikasında Güneş'in Payı: Almanya – Türkiye Karşılaştırmalı Analiz, Seyran Duman

İstanbul Üniversitesi, Yüksek Lisans

Fosil yakıtların hızla tükenmesinden dolayı dünyadaki çoğu ülke yenilenebilir enerji kaynaklarına yönelerek yenilenebilir enerji politikaları oluşturmaktadır. Yenilenebilir enerji kaynaklarının çevre dostu olup sürdürülebilirliği sağladığından ve dışa bağımlılığı azalttığından dolayı önemi gün geçtikçe artmaktadır. AB enerji tüketiminde dünyada ikinci sırada yer almakta ve enerji ithalatında da birinci sıradadır. Dolayısıyla AB üyesi ülkeler son yıllarda yenilenebilir enerji alanında araştırmalarını arttırmaktadır. Güneş enerjisi tüm yenilenebilir enerji kaynaklarının kökeni olup tükenmeyen bir enerji kaynağı olduğu için diğer yenilenebilir enerji kaynaklarına göre daha üstün özelliklere sahiptir. Almanya güneş enerjisinde dünyada lider ülkeler arasındadır. Ayrıca 2050 yılında elektriğin %80' ini yenilenebilir enerji kaynaklarından sağlamayı hedeflemektedir. Almanya yenilenebilir enerji alanında sağladığı başarılarla beraber en çok kurulu güneş paneline sahip bir ülkedir. Avrupa'nın en temiz ve sürdürülebilir enerji pazarı da buradadır. Üyelik sürecinde olan Türkiye için AB'nin enerji politikalarını, kaynaklarını ve hedeflerini bilmek önemlidir. Ekonomik dengeyi kurmak ve olası üyelik durumunda enerji alanında yapılan antlaşmalar Türkiye için önem teşkil etmektedir. Bu çalışmada, Türkiye iklim özellikleri açısından Almanya'dan daha fazla güneşli gün sayısına sahip olmasına rağmen güneş enerji kullanımını önleyen gerçeklerin ne olduğu incelenmiştir. Avrupa karanlık bir bölge olup güneş enerjisini kullanabiliyorken Türkiye'nin aydınlık bir bölgede yer alıp neden güneş enerjisini kullanamadığı ve Türkiye'nin güneş enerjisini etkin kullanamamasının idari, hukuki, teknik, ekonomik ve politik nedenlerinin ne olduğu araştırılmıştır.

Anahtar Sözcükler: AB Yenilenebilir Enerji Politikası, AB Güneş Enerjisi, Almanya ve Türkiye Güneş Enerjisi.

Sırbistan'da Etnik Milliyetçilik: Siyasi Partiler Temelinde Bir İnceleme (2007 – 2017), Hatice Deniz Hızal

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Yüksek Lisans

Sırbistan'da etnik milliyetçilik: Siyasi partiler temelinde bir inceleme (2007-2017) başlıklı tez çalışmamda, Yugoslavya'nın dağılmasından sonra yoluna tek başına devam eden Sırbistan devletinin geçen on yıllık süre boyunca yaşadığı siyasi dönüşümleri ve bunların Sırp siyasetine yansımalarını analiz etmeyi amaçladım. Milliyetçilik teorilerinin ışığında, Sırp siyasi tarihini inceleyip günümüze kadar geçen süreçte milliyetçi partilerin 2007-2017 yılları arasındaki oy oranları ile siyasete etkisi ele alınmıştır.

Milliyetçilik, ortaya çıkışından itibaren dünya siyasetinde belirleyici bir faktör olmuştur. Disiplinler arası bir kavram olmakla beraber, etkisini gösterdiği coğrafyalarda farklı şekillerde vuku bulmuş, bu durum alt tür milliyetçilik tanımlarını doğurmuştur. 1789 Fransız Devrimi'nin çıkış noktası olduğu, I. Dünya Savaşı ve II. Dünya Savaşı'nın önemli nedenlerinden olan milliyetçilik, Balkan coğrafyasını da derinden etkilemiştir. 1990'lı yılların başında Sovyet Bloğunun yıkılması çok uluslu federal bir yapıya sahip olan Yugoslavya'yı da etkilemiş, milliyetçi hareketler her cumhuriyette farklı şekilde seyretmiştir. Kendisini "Yugoslav" mirasının savunucusu olarak gören Sırbistan, dağılma sürecinde önce federasyonun bütünlüğünü korumaya çalışmış, daha sonra etnik milliyetçiliğin etkisinde kalarak "Büyük Sırbistan" hayaliyle Hırvatistan, Kosova ve Bosna-Hersek üzerinde yaptırımlar uygulamıştır. Yaşanan iç savaşların sonucunda Sırbistan emellerine ulaşamamış, yoluna önce Karadağ ile bir devlet yapılanmasıyla, daha sonra ulus-devlet olarak yalnız başına devam etmiştir. Miloseviç sonrası dönüşüm yaşayan Sırp siyasetinde, devam eden yıllar süresince geçmişten gelen milliyetçi miras kimi siyasetçiler tarafından sahiplenilirken, kimi siyasetçiler alternatif çözüm arayışlarına girmişlerdir. Bu çalışmada, siyasi partiler temelinde Sırbistan'daki etnik milliyetçi hareketler incelenmiştir.

Anahtar Sözcükler: Milliyetçilik, Etnik Milliyetçilik, Yugoslavya, Sırbistan.

2. Oturum | 11:15–12:15

Oturum Başkanı: Arzu Öztürkmen

Gazilik: Maluliyet Sonrasında Sosyal Kimliği Yeniden İnşa Etme Süreci, Aylin Yıldırım

Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, Yüksek Lisans

Bu çalışma, gazi olan bireylerin maluliyet sonrasında nasıl bir sosyal kimlik inşasına girdiklerini, yaşamlarında ne gibi değişikliklerin olduğunu ve gündelik yaşamlarında ne gibi sorunlar yaşadıklarını araştırmak amacıyla gerçekleştirilmiştir. Bu doğrultuda çalışmada, gazilerin maluliyet öncesinde ve maluliyet sonrasında yaşanan kimlik statüsündeki değişimlerine odaklanılmıştır. Aynı zamanda gaziliğin gaziler içinde ve sosyal çevre tarafından nasıl karşılandığını tespit etmek açısından nitel araştırma yöntemleri içinde fenomenolojik desene uygun şekilde ikili görüşme tekniği ile toplamda 24 gazi ile görüşülmüştür. Araştırmada öne çıkan bulguların başında gazilik statüsü kurum ile birey arasında gerçekleştiği ve devlet kurumu, bireyin gösterdiği “feda” karşılığında “gazilik statüsünü veren”; birey, devlet içinde yaşamının getirdiği bir “borç” karşılığında bu statüyü alan olarak karşımıza çıkmaktadır. Gaziler, yaralanmadan doğan organ ve uzuv yitimine karşı “sağlık” alanında; fiziksel yaralanmanın yarattığı tahribat sonrasında ortaya çıkan travma sonucunda “psikolojik” alanda; yeni yaşam şartlarının getirdiği statü değişikliği sonrasında “sosyal” alanda; iş kaybına bağlı olarak “ekonomik” alanda; eşinde ayrılma veya aileden uzaklaşma gibi “ailevi” bağlamda sorunlar ile karşılaşabilmektedirler. Bireyler, yaşanan tüm bu sorunlar ve bu sorunlara uyum çabaları bireylerde yeni bir kimlik inşa sürecini zorunlu kılmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Statü, Kimlik, Gazilik, Feda, Borç, İtibar.

Kimlik ve Performans İlişkisi: Kıbrıs'ta Halk Dansları, Melek Kaptanoğlu

Hacettepe Üniversitesi, Yüksek Lisans

Bu çalışmada amacım kimlik ve performans arasındaki ilişkiyi halk dansları zemininde ve etnografik bir bakışla incelemek. Sosyal ve kültürel olarak inşa edilen kimlik kavramı sabit değil, dönemsel ve durumsal olarak yeniden üretilen bir kavrayıştır. Kimlik kimi zaman iktidarlar eliyle kimi zaman kültürel yaşamın olağan akışı içinde kendiliğinden değişir. Bu üretim süreçlerinde kimlik çeşitli gösterilerle ortaya çıkar.

Performans kavramıysa, iki çift gözün karşılıklı olarak birbirini izlediği her türden ortamda meydana gelen sosyal, kültürel ve iletişimsel edimlerin tümüdür. Performans, görece gölgede kalmış bir konu olsa da kültürel yapıp etmelerin merkezinde yer alır; kültürel yaşam, benlik sunumları ve performanslarla inşa edilir. Bu bakımdan ritüelden sosyal medyadaki bir paylaşıma, danstan protesto eylemlerine kadar çok geniş bir alanda performanstan bahsedebiliriz.

Kimlik ve performans kavramları çalışmanın teorik arka planını oluşturmaktadır. Bu bağlamda kimliğin performatif bir kavram olduğu ve halk danslarının kimlik performansları sunan bir etkinlik olduğu fikrinden yola çıkılmıştır. Bu yönüyle halk dansları uluslaşma süreçlerinde de ulus-kimliğin 'vitrinini' oluşturmuştur.

Bu fikirlerden hareketle; halk dansları ve onun çevresinde gelişen faaliyetler nasıl bir kimlik performansı sunar, bu süreçte kimlik nasıl yeniden üretilir, halk dansları 'kimliği oynarken' bir performans aracı olarak nasıl iş görür, soruları cevaplanmaktadır.

Biz ve ötekinin kavrayışının zaman içinde değişmesi halk dansları faaliyetlerinin de buna paralel olarak dönüşmesini sağlar. Halk danslarının bütün bu süreçlerdeki cazibesi kolektif bir coşku üreticisi olmasında yatar.

Diğer yandan performansla dair bir şeyden bahsederken mekân-performans ilişkisini göz ardı etmek mümkün değildir. Mekan performansların nedeni ve sonucu, sahnesi ve aktörü olarak önem arz eder.

Bir şeyin nasıl, ne zaman, kim tarafından ve neden gösterildiği; yani 'performansın nasıl', 'kültürün nasılına' işaret eder. Bu açıdan kimlik de çeşitli gösterilerle var edilen, inşa edilen bir kavram olduğundan performansla iç içedir. Toparlamak gerekirse bu çalışmada halk

danslarının nasıl performatif bir kimlik aracına dönüştüğünü Kıbrıslı Türk halk dansları topluluklarının faaliyetlerinden hareketle ve etnografik bir bakışla incelemeye çalışıyorum.

Anahtar Sözcükler: Halk dansları, Kıbrıs, kimlik, performans, performans antropolojisi.

Cumhuriyet Halk Partisi Gençlik Kolları'nda Toplumsal Cinsiyet İlişkilerinin Yeniden Üretimi, Ahmet Kerem Yılmaz

Galatasaray Üniversitesi, Yüksek Lisans

Bu araştırmanın amacı, Cumhuriyet Halk Partisi'nin gençlik örgütü olan Cumhuriyet Halk Partisi Gençlik Kolları'nın iki önemli ilçe kolunda (Bakırköy ve Üsküdar İlçe Gençlik Kolları) toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarlı bir örgütlenme / işleyiş bulunup bulunmadığını anlamak ve söz konusu ilçe gençlik kollarının üyeleri arasında toplumsal cinsiyet ilişkilerinin yeniden üretiminin çeşitli boyutlarını ortaya koyup açıklamaktır.

Partinin tüm kademelerinde ve dolayısıyla da Gençlik Kolları'nda gözlemlenebilen son derece yetersiz kadın temsili, toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin önemli bir boyutunu teşkil etse de kesinlikle tek boyutunu teşkil etmemektedir. Bizim çalışmamız için önem arz eden diğer boyutlar ya da dinamikler şu şekildedir: Gençlik örgütü üyeleri arasındaki cinsiyete dayalı iş bölümü / görev dağılımı, bu kişilerin feminizm, feminist hareket, LGBTİQ+ hareketi, cinsiyet kotası, toplumsal cinsiyet eşitliği / eşitsizliği, partilerinin Kadın Kolları hakkındaki görüş ve söylemleri ve son olarak da, toplumsal cinsiyet eşitliği / eşitsizliği konulu "eylem-etkinliklerin", örgütler tarafından düzenlenen seminerler ya da parti üyelerince adlandırıldığı şekliyle "parti okulları" olarak bilinen örgüt içi eğitim etkinlikleri kapsamındaki ağırlığı.

Çalışmamız, meselenin tarihsel-teorik boyutlarına odaklanan bir bölüm ve gerçekleştirdiğimiz saha çalışmasının analizini içeren bir bölüm olmak üzere iki ana bölümden oluşmaktadır. Teorik-tarihsel bölümde, ilk olarak, Avrupa'da ve dünyanın çeşitli ülkelerinde kurulmuş siyasi partilere bağlı gençlik örgütlerinin tarihini genel hatlarıyla ortaya koymaya çalıştık. Daha sonra ise, Türkiye tarihi boyunca faaliyet göstermiş olan siyasi partilere bağlı gençlik örgütlerinin genel tarihini sunduk. Teorik-tarihsel bölümün sonunda ise, Cumhuriyet Halk Partisi'nin ve onun, araştırma konumuzu teşkil eden gençlik örgütünün tarihine odaklandık.

Araştırmamızın ikinci ana bölümü olan saha çalışmamız kapsamında, Cumhuriyet Halk Partisi Gençlik Kollarının çeşitli ilçe örgütlenmeleri tarafından düzenlenen belirli sayıda toplantı ve etkinliğe katılarak ön gözlemlerde bulunduk. Bu ön gözlemlerin değerlendirmesini yaptıktan sonra Bakırköy ve Üsküdar İlçe Gençlik Kolları üzerine karşılaştırmalı bir saha çalışması gerçekleştirmeye karar verdik. Çalışma süresince, iki örgütten toplamda 19 kadın ve erkek üyeye yarı-yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirdik ve sahadan aldığımız verileri analiz ederek çalışmamızı tamamladık.

Anahtar Sözcükler: Cumhuriyet Halk Partisi Gençlik Kolları, Toplumsal Cinsiyet Eşitliği, Cinsiyete Dayalı İş Bölümü, Cinsiyet Kotası.

12:15–13:00 Öğle Arası

3. Oturum | 13:00–14:20

Oturum Başkanı: Taylan Acar

Evsizlik ve Deneyim: Almanya ve Türkiye’deki Evsizlerin Kültürel Pratikleri, Helin Hazal Çakmak

Gaziantep Üniversitesi, Yüksek Lisans

Bu araştırma Türkiye ile Almanya ülkelerini içine alan karşılaştırmalı bir çalışma olup, İstanbul ve Bonn kent mekânında yaşayan “evsiz” bireylerin kültürel deneyimleri ve simgesel anlam haritaları keşfedici bir araştırma yöntemi ile betimlenmeye çalışılacaktır. Dolayısıyla iki farklı ülke ve kent örneği üzerinden evsizlik deneyiminin ekonomi-politik ve sosyo-kültürel dinamiklerinin bütünlüklü ve ilişkisel biçimde ortaya konulması amaçlanmaktadır. Çalışmanın sonucunda ortaya konulacak bulguların, evsizlik probleminin içerimlerinin daha iyi anlaşılmasına ve buna mukabil kamuya dönük çözüm politikalarının daha derinlikli bir biçimde üretilmesine katkı sunması hedeflenmiştir. Bir çıkış noktası olarak araştırma, evsizliğin yalnızca ekonomik saiklerle anlaşılabilen bir konu olmayıp toplumsal bağlama ve mekâna göre değişen kültürel bir durum olduğu iddiasındadır.

Evsizlik, her ne kadar son dönemde daha da görünür olan bir durum olsa da modern bir olgudur. Modernitenin başlangıcından bu yana toplumsal öznelerin yaşadığı ekonomik sorunlar yanında varoluşsal gerilimler bir vakıa olarak evsizlik kavramını beraberinde getirmiştir. Nitekim ilk planda yalnızca ekonomik unsurların bir sonucu gibi görülse de, buna ek olarak kültürel bazı değişkenlerin evsizlik deneyimi üzerinde etkili olduğu görülmektedir. Kapitalizmle eklemlenme düzeyi ve/veya biçimi yanında toplumsal dayanışma ağları, ev mekanına yüklenen sembolik anlam, devlet tasavvurunun toplumla kurduğu kadim ilişki gibi unsurlar, evsizlik deneyiminin içinde mevcut ve dışarıdan atılan ilk bakışta görülemeyecek dinamiklerin olduğunu akla getirmektedir. Nitekim bu çalışma kapsamında İstanbul ve Bonn kent mekânını deneyimleyen evsizlerle yapılacak derinlemesine görüşmeler ile konunun hem ekonomi-politik ve kültürel içerimleri ortaya koyulabilecek hem de Türkiye ve Almanya örneğinde karşılaştırmalı bir okuma

yapılabilecektir. İstanbul ve Bonn kent mekânında yaşayan “evsiz” bireylerin kültürel deneyimleri ve simgesel anlam haritalarını keşfedici bir araştırma yöntemi ile betimlemeyi amaçlayan bu araştırma bir çıkış noktası olarak, bireylerin gündelik hayatlarında yaşadıkları psikolojik boşluk halinin ve/veya travmatik gerilimlerin, diğer tüm değer hiyerarşisi ve anlam kütüphanesi ile birlikte evsizliği beslediğini düşünmektedir.

Anahtar Sözcükler: Evsizlik, kültür, deneyim.

Güvencesizliğin Uçlarında Göçmen Kadınların Bakım Emeğini Yeniden Düşünmek, Yasemin Korkmaz

Sabancı Üniversitesi, Yüksek Lisans

İCOVID-19 pandemisi tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’de de ekonomik ve sosyal sınıf eşitsizliklerini hem derinleştirdi hem de daha görünür kıldı. Bu dönemde göçmen kadınlar, tıpkı diğer kırılgan gruplar gibi pandeminin yarattığı eşitsizlikleri daha derinden tecrübe etmeye başladılar. Zaten güvencesiz ve kırılgan olan iş alanlarına bu dönemde bir yenisi daha eklendi. Sadece gazete haberlerinde gördüğümüz gibi göçmen kadınlar COVID-19 hastalarına refakatçilik yapmak gibi yeni bir iş alanında çalışmaya başladılar. Ben de yüksek lisans tezimde pandemi öncesinde de ev içinde yatılı olarak çalışan ve yaşlı bakım emeği sağlayan göçmen kadınların gündelik hayatı pandeminin başlaması ile birlikte nasıl değişmeye başladı, bu dönemde ne gibi zorluklarla karşılaştılar ve bu zorluklarla mücadele etmek için ne gibi mekanizmalar geliştirdiler gibi soruların peşinden gidiyorum.

Yarı-yapılandırılmış, derinlemesine görüşmelerle Türkmenistan ve Özbekistan gibi Orta Asya ülkelerinden gelen 10 göçmen kadın ve onların işverenleriyle görüşmeyi planlıyorum. Pandemi koşullarından dolayı bakım hizmeti alan kişilerle görüşmem zaten risk grubunda olan kişiler oldukları için bu çalışma bağlamında mümkün olmayacak. Görüşmelerimi online olarak gerçekleştireceğim ve daha önceden tanıştığım görüşmecimin yardımıyla kartopu yöntemiyle diğer göçmen kadınlara ulaşmayı hedefliyorum.

Refakatçilik işi bu süreçte karşımıza çıkan en belirgin örnek olmasına rağmen bunun dışında işten ayrılmak zorunda kalma veya kovulma, maaşlarını alamama, ev içindeki iş yükünün ve baskının artması gibi konular yaşanan sorunlardan bazıları. Bu bağlamda pandemi sürecinin göçmen kadınları doğrudan refakatçilik işine yönlendirdiğini

savunmuyorum. Aksine, özellikle sınır politikaları sebebiyle daha güvencesiz hale gelmelerine rağmen göçmen kadınların ekonomik ve sosyal sermayeleri sayesinde nasıl farklı iş ve yaşam koşullarına eklemlendiklerini göstermeye çalışacağım. Benzer şekilde refakatçilik işinin de güvencesizlik içinde kendilerini çeşitli çalışma koşullarına adapte edebilmelerinin bir yansıması olduğunu savunuyorum. Bu bağlamda, ekonomik zorluklara ek olarak göçmen kadınların kültürel, etik ve dini açılarından refakatçilik işini kabul etmelerini sağlayan farklı bakış açılarını yansıtabilmeyi amaçlıyorum. Göçmen kadınların bakım emeğini etik ve dini açılarından farklı yorumlamaları ile hem emeklerini hem de emekle ilişkili olarak öznelliklerini nasıl yeniden inşa ettiklerini de tartışmayı amaçlıyorum.

Anahtar Sözcükler: COVID-19 pandemisi, göçmen kadınlar, bakım emeği, refakatçilik.

Suriyeli Sokak Çocuklarının Uyum Süreçleri ve Yaşadıkları Sorunlar: Niğde – Hatay Karşılaştırması, Yonca Yüce

Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, Yüksek Lisans

Bu araştırmanın konusu Türkiye'ye iç savaş sonucunda gelen, Suriyeli sokak çocuklarının; kültürel, sosyal ve kimliksel öz benliklerinin, uyum süreçlerinde değişime girmesi ve bu değişimde ortaya çıkan zorluklardır. Bu zorlukların aktarılmasındaki temel amaç; sokak çocuklarının yaşadıkları problemleri anlamak ve bu problemlere çözümler üretmektir. Bu çerçevede yapılan araştırma Hatay ve Niğde'de yaşayan sokak çocuklarını kapsamaktadır. Her iki şehirde yaşayan Suriyeli sokak çocuklarının bir karşılaştırılması yapılmıştır. Aradaki benzerlik ve farklılıklar araştırmanın daha iyi anlaşılması açısından önem kazanmaktadır. Araştırma; ilk olarak her iki şehirde yaşayan Suriyeli sokak çocukları ile derinlemesine görüşmeler yaparak başlamış daha sonra sırasıyla eğitim gördükleri kurumlardaki öğretmenlerle mülakatlar yapılarak devam ettirilmiştir. Sokak çocuklarının yaşlarına, eğitim süreçlerine ve psikolojik sorunlarına önem verilmiştir. Buna ilaveten uyum sürecinde geçirdikleri deneyimler değerlendirilmiştir. Yaşadıkları deneyimler uyum süreçlerini kolaylaştıran bir faktördür.

Anahtar Sözcükler: Kimlik, göçmen, göç, sokak çocuğu, sosyal dışlanma, adaptasyon, alt kültür, kültür.

4. Oturum | 14:35–15:35

Oturum Başkanı: Ahmet Ersoy

Kapitalist Gerçekçilik Bağlamında “7/24” Zaman Tasarımı ve Zamanın Deneyimlenmesi: Modern Çağda Kaygının Üretimi ve Uyku Bozukluğu, Merve Gizem Uğur

Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Yüksek Lisans

Bu tez çalışmasının amacı, ezeli-ebedi, doğal şeyler olarak kabul ettiğimiz, insan varoluşunun en önemli kategorileri olan, mekân ve zaman kategorilerinin oluşumunu sağlayan tarihsel, politik ve duygusal kırılmalarını soruşturmadır. Kapitalizmin özellikle Sanayi Devrimi'nden beri bireyde yarattığı tahribat sosyoloji, psikoloji vb. alanların ele aldığı güncel tartışma konularındandır. Kapitalist modernite ve kapitalist gerçekçilik salt mekânsal değil, zamansal ve duygusal değişimlerde yaratmıştır. Bu zamansal değişimlerin en başında John Crary'nin belirsiz ve akışkan bir zamansallık olarak nitelediği "7/24 zaman" tasarımı gelmektedir. Tezde kapitalist birikim süreçlerinin mekân üretimine dayandığı kadar aynı zamanda zaman ve duyguların üretimine de dayandığı iddiasından yola çıkılarak kapitalizmin zamanı ve duyguları örgütleme süreçleri incelendi. Kapitalizmin, kapitalist gerçekçiliğin zamanı boş zaman, çalışma zamanı ve 7/24 gibi ayrımlara dayanarak nasıl dönüştürdüğüne; bu dönüşümün insanların duygularında nasıl karşılık bulduğuna bakılmıştır. Kapitalist gerçekçilik ve insan yaşamı arasındaki uyumsuzluk, "uyku bozukluğu" ve daha pek çok psikolojik bozuklara, duygulanımsal değişimlere odaklanılarak tartışılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Kapitalizm, Zaman, Mekân, 7/24, “Zaman-Mekân Sıkışması”.

Datça'daki Yaşam Biçimi Göçmenleri, Cemre Zekiroğlu

Sabancı Üniversitesi, Yüksek Lisans

Bu tezde yaşam biçimi göçü literatürüne kuşak kavramını ekleyerek Türkiye'de son yıllarda artmaya başlayan ve 80 sonrası kuşağın bir parçası olan Datça'daki yaşam biçimi göçmenlerini inceliyorum. Tezin ilk bölümde 80 sonrası kuşağa denk düşen bireylerin büyük şehirlerden Datça'ya göçme sebeplerini ve motivasyonlarını inceliyorum ve Datça'ya göçün rastlantısal olmadığını, aksine bunun Türkiye'deki modernite süreçlerine bir "cevap" olduğunu öne sürüyorum. Ardından bu göçmenlerin Datça'ya yerleşme ve Datça'da geçinme yollarını analiz ediyorum ve aynı kuşak birimini paylaşan yaşam biçimi göçmenlerinin Datça'da kendilerine alan açabilmeleri için sosyal ilişkilerini yeniden biçimlendirdiklerini ve büyük şehirlerde elde ettikleri kültürel sermayeleri etrafında sosyal ve ekonomik sermayelerini oluşturdıklarını öne sürüyorum. Tezin son bölümünde ise Datça'ya büyük kentlerden göç eden 80 sonrası kuşağın hem Datça'nın soylulaşma sürecini hem de kendi göç deneyimlerini nasıl algıladıklarını ele alıyorum ve hem Datça'nın soylulaşma sürecine hem de bireysel göç deneyimlerine eleştirel ve düşünsel bir bakışları bakışları olduğundan yola çıkarak Datça'da daimi bir yaşamı tahayyül etmediklerini, aksine Datça'nın için öğrenme ve deneyim alanı olarak algılandığını savunuyorum.

Anahtar Sözcükler: Yaşam biçimi göçü, 80 sonrası kuşak, sermaye, soylulaştırma.

21. Yüzyılda İnsan Haklarına Yeni Bir Tehdit: Yeni Dünyanın Teknolojik Silahları, Alara Doğankaya

Hacettepe Üniversitesi, Yüksek Lisans

Bu çalışmada son 20 yıl içinde gelişen teknolojilerin "bilgi toplumu" adı altında kişilere empoze edilmesi ve kişilerin bu teknolojilerin olası etkileri konusunda yeterli bilgiye sahip olmaması sebebiyle yaşadıkları ve yaşayacakları insan hakları ihlalleri anlatılmaya çalışılacak, sonrasında ise felsefi açıdan bu teknolojilere bakılarak insan haklarının korunmasıyla ilgili çeşitli önerilerde bulunulacaktır. Çünkü yakın gelecekte bu teknolojilerin etkileri bugün görüldüğünden daha sık ve sert bir biçimde görülecek ve bu

noktada sadece mühendislerden ziyade, sosyal bilimcilerin ve felsefecilerin de insan haklarını korumak adına sürece daha fazla dahil olması gerekecektir.

Anahtar Sözcükler: Yapay Zeka, Makina Öğrenmesi, Büyük Veri, İnsan Hakları, Değer Kavramı, İnsanın Değeri.

5. Oturum | 16:10–17:10

Oturum Başkanı: Halim Kara

Osmanlı İmparatorluğu'nda Bir Kültür Politikası Olarak Tercüme Faaliyetleri, Nursena Soylu

TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi, Yüksek Lisans

Çeviribilim, son yarım asırda yeni teori ve yaklaşımlarla ulusal ve uluslararası akademide hatırı sayılır bir literatür inşa etmiştir. Bünyesinde tarih, edebiyat, filoloji ve benzeri sosyal bilimlerin birikimlerini de barındıran bu disiplinlerarası çalışma alanının bir alt başlığı olarak çeviri tarihi, kültürler arası aktarımlarla medeniyetlerin dönüşüm evrelerini açığa çıkarma, toplumlar arası ilişkiler ağlarını analiz edebilme, erek kültür ve kaynak kültürün ilerleme araçlarını sağlam verilerle ortaya koyabilme ve kültürlerin siyasi-ideolojik altyapılarını yorumlama gibi akademik edimlere imkan tanır.

Bu yüksek lisans tezi yukarıdaki akademik edimlere katkı sağlamak amacıyla Osmanlı İmparatorluğu'nun 15. ve 18. yüzyıllar arasındaki tercüme faaliyetlerine odaklanır. Tercümenin iktidar tarafından bir kültür politikası olarak nasıl kullanıldığına odaklanan tez, bu doğrultuda saray mensuplarının (sultan, vezir, paşa, valide sultan ve benzeri saray kişileri) emri veya siparişi ile meydana gelmiş tercüme metinlerini seçmiştir.

Tezin önemli iddialarından biri tercüme tarihini sayısal veriler ışığında aktarmak olduğundan öncelikle bir envanter çalışması yapılmıştır. Tercüme metinler gibi birincil kaynaklarda ve şair tezkireleri, tercüme-i haller gibi ikincil kaynaklarda; terceme, mütercim, sipariş, emr ve benzeri anahtar kelimelerin izi sürülmüştür. Bu kaynakların yanında yurtiçi ve yurtdışı katalogları da taranmış ve tercüme olduğu belirtilen yazmalar da değerlendirmeye alınmıştır. Karşılaşılan tercüme metinlerde orijinal metnin hangi dilde; kim tarafından, hangi adla telif edildiği ve tercüme metnin hangi dile, kim tarafından ve neden tercüme edildiği gibi soruların cevapları aranmıştır. Bu doğrultuda çevrilen metnin dili, yazarı ve orijinal adı; çevirinin dili, mütercimi ve çeviri adı ile sahası, mevcut ise metinlerin telif ve tercüme yılları ile birlikte tercüme sebeplerini de içeren tablolar

hazırlanmıştır. Saray mensuplarının himayesinde gerçekleştirilen tercümeler grafiklerle belirtilecek ve tezin ikinci kısmı mevcut tablo ve grafiklerin analizi ile tamamlanacaktır.

Tezde, bu tabloların sağladığı bilgilerden hareket ederek, kuruluşundan itibaren Osmanlı kültürünün altyapısının oluşmasında çevirilerin envanteri çıkartılmış olacak ve tercüme etkinliklerinin iktidar tarafından nasıl araçsallaştırıldığı, siyasi ve kültürel politikalarda sürekliliğin sağlanması adına tercümelerin nasıl ve kimler tarafından yürütüldüğünün ortaya çıkarılması hedeflenmektedir.

Anahtar Sözcükler: Çeviribilim, Tercüme, Osmanlı İmparatorluğu, İktidar, Kültür.

Fesli Maymunlar: Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Evrim Edebiyatı ve Edebiyatın Evrimi (1894 – 1934), Zeynep Nur Şimşek

Bilkent Üniversitesi, Yüksek Lisans

Henüz yazım aşamasında olan bu tez, 1894-1934 yılları arasında evrimi konu edinmiş kurmaca metinlere odaklanmaktadır. Kırk sene zarfında yazılmış toplamda beş ana metin üzerinden Osmanlı modernleşmesini tekâmül, terakki, taklit kavramları ve insan-hayvan, insan-maymun ikilikleriyle birlikte yeniden düşünmeyi amaçlamaktadır. Her biri tezin bir bölümünü oluşturacak *Acibe-i Saydiye* (1894), *Goriller İçinde* (1898), *Tekâmül* (1898), *Maymunun Defteri* (1922) ve *İnsan Önce Maymun muydu?* (1934) metinlerinin çıkış noktası olan evrim fikirleri ve maymun temsillerine hayvan çalışmaları alanında sorulan sorular ve yürütülen tartışmalarla yaklaşarak, insan-merkezli olmayan Osmanlı edebiyatının imkânları sorgulanmaktadır. Bu çalışma, evrimini tamamlayarak insanlığa erişebilmiş Avrupalı ve Amerikalı karakterler karşısında kendisini hâlâ oluş hâlindeki bir ara form olarak tahayyül eden, maymun bedeni ve zihniyetine hapsediğini hisseden karakterlerden güç alarak Gayatri Spivak'ın meşhur sorusunu "Maymun konuşabilir mi?" şeklinde yeniden sormaktadır. Kongo'da goril avına çıkmış beyaz adamın karşısında bedenlen gorilleşen yerlileri, Paris hayvanat bahçesindeki bir goril kafesine hapsediğinde bedeni antropomorfik dönüşüme uğrayan Osmanlı münevverini, Amerika ırkının tekâmülü için damızlık erkek olarak kullanılan ve kendisini Darvinci panteist bir "maymun" olarak gören Osmanlı erkeklerinin pişmanlıklarını maduniyet ve hayvan kuramları ile birlikte okumaya çalışmaktadır. Tezin temel argümanlarından ilki, dönemin gazetelerinde hararetli

tartışmalara yol açmış Darwinci evrim fikrinin kurmaca alanda da kendini gösterdiği ve bu fikri savunmak veya eleştirmek amacıyla yazılan metinlerin “evrim/tekâmül edebiyatı” başlığı altında fenni edebiyatın bir uzamı olarak sınıflandırmaya açık olduğudur. Bir ikincil argüman, evrim ve devrim arasında gelgitlere maruz kalmış Osmanlı ve Cumhuriyet edebiyatlarının, Darwinci edebiyat evrimi teorisi taslağı sunan Franco Moretti'nin doğal seçim, adaptasyon, türsel çeşitlilik gibi terimleriyle birlikte okunabileceğidir. Böylelikle bu tez, hem edebiyat tarihini hem de bu edebiyatı oluşturan metinleri maymundan insana, doğadan kültüre, gelenekselden moderne evrimleşme fikri üzerinden incelemeye açmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Evrim edebiyatı, edebi darwinizm, hayvan çalışmaları, maduniyet çalışmaları, maymun temsilleri.

Kültür Endüstrisi ve Edebiyat Dergiciliği: Muhafazakârlığın Temel İlkeleri Bağlamında Sabitfikir (2011 – 2019), Betül Bayraktar

Karadeniz Teknik Üniversitesi, Atatürk Enstitüsü, Doktora

Edebiyat kanonlarının üretildiği alanlardan biri de edebiyat dergileridir. Belirli kültür politikaları tarafından yönetilen bu dergilerde yer alan kitap tanıtım ve eleştirileri, okurlara birtakım söylemlerin iletilmesinde kültür endüstrisinin araçlarından biridir. Kültür endüstrisi, Frankfurt Okulu'na göre Aydınlanmanın vaadini gerçekleştirememesi üzerine çeşitli kitle iletişim araçlarıyla üretilen kitlelerin aldatılışıdır. Kültürün endüstrileştiği bu ortamda, sanat ve edebiyat da politik-ekonomik bir alan haline getirilerek yönetimsellik alanlarından biri olur. Kültür-sanat içerikleriyle bireyleri normalize eden edebiyat dergileri de, kişilerin kendilerini ve diğerlerini görme biçimlerini edindiği bir süper-panoptikondur. Bu yönetimsellik araçlarından biri de *Sabitfikir Güncel Edebiyat Dergisi*'dir. *Sabitfikir*, 2011'de dijital ve basılı olarak güncel edebiyat dergileri içinde yerini alan, önce Doğan Medya ardından Turkuvaz Medya bünyesinde yayınlanan bir dergidir. Öte yandan 1980 itibarıyla küresel ve ulusal çapta yükselen muhafazakârlık pek çok yönetimsellik aracında yeniden üretilir ya da sarsılır. Araştırmanın amacı *Sabitfikir*'de muhafazakârlığın temel ilkelerinin görünümünü analiz edip bu ilkelerin dergide üretilen edebiyat kanonlarıyla etkileşimini açıklamaktır. Araştırmanın sorusu muhafazakârlığın kurucu ismi Edmund

Burke ile bu alanın önemli düşünürleri olan Robert Nisbet ve Russell Kirk'ten yola çıkılarak belirlenen muhafazakârlık ilkeleri kapsamında incelenen dergide hangi edebiyat kanonlarının üretildiğidir. Bu soruya cevap verebilmek için seçilen yöntem, kültüre yönetsellik açısından yaklaşıldığından daha açıklayıcı olabileceği düşünülen Foucaultcu Söylem Analizi'dir. Bu ilkeler altında tartışılan söylemlerde insanların nasıl özneleştirildiği; modern bireyin çıkmazı, otoriteye itaat, dine bağlılık, geleneğe bağlılık, aileye bağlılık, sermayenin çıkarı ve tarihe bağlılık ilkesi başlıkları altında analiz edilmektedir. Söz konusu ilkeler bağlamında söylemlerin üretim, değişim, keskinleşme ya da yumuşama aşamaları gösterilmekte, böylece dergide hangi edebiyat kanonlarının yeniden üretildiği ortaya konmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Edebiyat kanonu, edebiyat dergiciliği, muhafazakarlık, söylem, özne.

